

Národní akční program bezpečnosti a ochrany zdraví při práci na léta 2004 - 2006

Usnesením vlády č. 1130 ze dne 12. listopadu 2003 bylo uloženo ministru práce a sociálních věcí dopracovat a konkretizovat ve spolupráci s ostatními členy Rady vlády pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (dále jen „Rada“), úkoly obsažené v Národním akčním programu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (dále jen „NAP BOZP“) se stanovením termínu a odpovědnosti příslušných ministrů a vedoucích ostatních ústředních orgánů. NAP BOZP je spolu s Radou významným nástrojem pro realizaci Národní politiky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci schválené usnesením vlády České republiky č. 475 ze dne 19. května 2003.

NAP BOZP byl zpracován v souladu s „Novou strategií Společenství pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci“ vyhlášenou Evropskou unií na léta 2002 - 2006, kde se vyžaduje komplexní přístup k otázkám BOZP, celkové řešení všech aspektů mající vliv na pracovní prostředí v daném pracovním systému s cílem vytvořit optimální pohodu při práci. Nová strategie je založena na dosažení vysoké úrovně prevence rizik, a to především kombinace používání právních předpisů, sociálního dialogu, ekonomických motivací a využíváním osvědčených a progresivních pravidel správné praxe.

Cestou k dosažení cílů v oblasti BOZP je především:

- účinná podpora činnosti Rady vlády pro BOZP vládou, jednotlivými resorty a sociálními partnery tak, aby mohla usilovat o postupné prohlubování spolupráce a nalézání řešení v oblastech, kde tomu dosud brání kompetenční nevyjasněnosti,
- prevence rizik při práci právnických a podnikajících fyzických osob, kde je třeba zpracovat návrhy zbývajících prováděcích právních předpisů k zákoníku práce a předložit právní úpravu práv a povinností v prevenci rizik mimo rámec pracovních právních vztahů,
- vznik preventivních a ochranných služeb, pro jejich zajištění je nezbytné vytvořit komplexní právní úpravu, ve které budou stanoveny podmínky jejich vzniku, kontrola kvality poskytovaných služeb a další standardy, které vytvoří potřebné právní prostředí pro jejich poskytování,
- prosazování rovného přístupu k ženám a mužům v oblasti BOZP a v návaznosti na to zvážit změny například v organizaci práce, zahrnutí aspektu rovných příležitostí žen a mužů do školicích materiálů a přizpůsobovat pracovní podmínky podle fyzických a psychických dispozic.

Právní oblast

Cílem je zjednodušení a větší stabilita právní úpravy a zvýšení právního vědomí

Pro národní systém BOZP je typická rozptýlenost právní úpravy v této oblasti apředevším absence účinných ekonomických a jiných nástrojů (včetně trestněprávních), podněcujících zaměstnavatele k lepšímu uplatňování BOZP v praxi.

Právní úprava týkající se bezpečnosti práce a bezpečnosti obsluhy technických zařízení je obsažena v zákoníku práce a v dalších právních předpisech a vztahuje se na pracovněprávní vztahy. Prioritou je vytvoření zákonné právní úpravy úrazového pojištění v oblasti pracovní úrazovosti.

Dalším cílem je zvýšení povědomí zaměstnavatelů o prevenci rizik a jejich motivace k vytváření účinných opatření. Neposledním krokem, který je zdůrazněn v Národní politice bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je přijetí zákona o BOZP. Tento nový zákon by měl představovat legislativní rámec v této oblasti a upravit v celé šíři oblast pracovních rizik a zároveň stanovit práva a povinnosti právnických a podnikajících fyzických osob v oblasti BOZP.

Úkoly pro rok 2004

1. Zpracovat návrh právního předpisu o multidisciplinárních službách v ochraně zdraví a bezpečnosti při práci, ve smyslu úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 161 o závodních zdravotních službách.

Zodpovědnost: MPSV

Spolupráce: MZ, MŠMT

Termín: úkol pro rok 2004

2. Zpracovat návrh zákona o veřejném úrazovém pojištění, kterým budou zabezpečeni zaměstnanci pro případ poškození zdraví při pracovním úrazu nebo vzniku nemoci z povolání.

Zodpovědnost: MPSV

Spolupráce: MZ, MF

Termín: úkol pro rok 2004

3. Zpracovat návrh řešení pro snížení úrazovosti v silničním provozu.

Zodpovědnost: MD

Spolupráce: MV, MPSV

Termín: úkol pro rok 2004

4. Dokončit legislativní proces návrhu zákona o rehabilitaci zdravotně postižených.

Zodpovědnost: MPSV

Spolupráce: MZ, MŠMT

Termín: úkol pro rok 2004

Úkoly pro léta 2005 – 2006

5. Na základě přijetí potřebné právní úpravy vytvořit zákonné podmínky pro ucelený systém zpětného začleňování osob po úraze a nemoci a osob se zdravotním postižením do života společnosti a na trh práce.

Zodpovědnost: MPSV

Spolupráce: MZ, MŠMT

Termín: úkol pro rok 2005

6. Zpracovat návrh zákonné úpravy problematiky pracovnělékařské péče, zejména týkající se jejího obsahu a rozsahu.

Zodpovědnost: MZ

Spolupráce: MPSV

Termín: úkol pro rok 2005

7. Zpracovat jednotnou terminologii pro oblast BOZP.

Zodpovědnost: MPSV

Spolupráce: MZ, MPO, SÚJB, ČBÚ

Termín: úkol pro rok 2005

8. Předložit návrh právní úpravy vedení způsobu evidence a dokumentace úrazu dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních při vzdělávání, a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb včetně úrazovosti dětí v silničním provozu ve vazbě na návrh školského zákona,.

Zodpovědnost: MŠMT

Spolupráce: MD

Termín: úkol pro rok 2005

9. Předložit návrh právní úpravy pro zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních při vzdělávání, a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb ve vazbě na návrh školského zákona.

Zodpovědnost: MŠMT

Spolupráce: MD

Termín: úkol pro rok 2005

10. Posoudit možnost ratifikace mezinárodních úmluv, které se týkají oblasti BOZP, a které nebyly doposud ratifikovány. Jedná se především o úmluvu č. 81 (Convention Concerning Labour Inspection in Industry and Commerce) z roku 1947, o inspekci práce v průmyslu a obchodě a úmluvu č. 129 (Convention Concerning Labour Inspection in Agriculture) z roku 1969, o inspekci práce v zemědělství, které stále patří mezi odvětví s nejvyšší úrazovostí.

Zodpovědnost: MPSV

Spolupráce: MPO, MZE, MZV

Termín: úkol pro léta 2005 – 2006

11. Zpracovat návrh právní úpravy zákona o BOZP, který upraví práva a povinnosti pro subjekty, které nejsou účastníky pracovně-právního vztahu, popř. další subjekty, pro které platí zákoník práce zatím přiměřeně (§ 137 ZP).

Zodpovědnost: MPSV

Spolupráce: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy

Termín: úkol pro léta 2005 – 2006

Průběžně

12. Zohledňovat požadavky BOZP při přípravě a tvorbě návrhů právních předpisů.

Zodpovědnost: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy

Termín: průběžně

Ekonomické nástroje podpory BOZP

Cílem je zavedení přirozené soustavy ekonomických motivačních nástrojů

Příznačné pro národní systém BOZP je nedocení významu bezpečnosti práce, ochrany zdraví a vysoké úrovně pracovního prostředí, preferování okamžitých

ekonomických a obchodních priorit před péčí o zaměstnance, pracovní a životní prostředí, nízká úroveň technologické disciplíny a nedostatečná péče o technická zařízení a provozní objekty ve snaze snížit nutné náklady. To jsou skutečnosti potvrzované výsledky kontrol provedených státním odborným dozorem nad bezpečností práce. Kromě toho nejsou stávající ekonomické nástroje dostatečným způsobem využívány (např. náhrada nákladů, případně jejich části nutně vynaložených zdravotními pojišťovnami na léčení postižených osob).

Úkoly pro rok 2004

13. V Radě vlády pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci projednat koncepci systému grantové politiky v oblasti prevence BOZP s cílem zvýšit její úroveň.

Zodpovědnost: MPSV, MZ

Spolupráce: MPO, MD

Termín: úkol pro rok 2004

14. Pro hodnocení efektivity ekonomických nákladů vynaložených na oblast BOZP stanovit vybrané indikátory a kvantifikátory.

Zodpovědnost: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy

Termín: úkol pro rok 2004

Úkoly pro léta 2005 – 2006

15. V návaznosti na návrh zákona o úrazovém pojištění analyzovat možnost stanovení rámce nebo pravidel pro činnosti, týkající se efektivní ekonomické motivace zaměstnavatelů, zaměstnanců a dalších osob vykonávajících práci, případně poskytujících služby k péči o BOZP, jednotně pro zainteresované orgány státní správy.

Zodpovědnost: MF

Spolupráce: MZ, MPSV, MD

Termín: úkol pro léta 2005 - 2006

16. Posoudit účelnost a efektivnost platné právní úpravy příplatků za práci ve ztíženém a zdraví škodlivém pracovním prostředí.

Zodpovědnost: MPSV

Spolupráce: MZ

Termín: úkol pro léta 2005 – 2006

Průběžně

17. Připravit metodiku statistiky pracovní úrazovosti dle požadavků ESAW s přihlédnutím k požadavkům EODS (statistika nemocí z povolání).

Zodpovědnost: ČSÚ

Spolupráce: MPSV, MZ, ČÚBP, ČBÚ

Termín: průběžně

18. Hodnotit efektivnost ekonomických nákladů vynakládaných na oblast BOZP na základě sledování stanovených indikátorů a kvantifikátorů.

Zodpovědnost: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy

Termín: průběžně

19. Ve všech resortech vytvářet systém ekonomického zajištění činností a služeb souvisejících s BOZP ke zvýšení úrovně BOZP, a to zejména v malých a středních podnicích (v návaznosti na zákon o úrazovém pojištění, využití fondů EU pro podporu malého a středního podnikání apod.)

Zodpovědnost: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy

Termín: průběžně

Propagace, výchova a výzkum

Cílem je prosadit vytvoření informační základny pro potřeby podnikatelské sféry v prevenci rizik a výcviku osob

Této problematice není věnována dostatečná pozornost ani finanční prostředky. Charakterizuje ji nedostatečné právní vědomí zaměstnavatelů, zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných, i ostatních občanů o právech a povinnostech ve vztahu k BOZP. Příčiny tohoto stavu vyplývají zejména z nedostatečného systému výchovy a vzdělávání o problematice BOZP a neuspokojivého stavu seznamování a informování zaměstnanců o právních a ostatních předpisech, které se týkají jejich práce a doplňují jejich kvalifikační požadavky pro výkon práce.

Úkoly pro rok 2004

20. Zapracovat požadavky na BOZP, včetně požadavků na BOZP při provozování dopravy, do návrhu věcného záměru zákona o dalším vzdělávání.

Zodpovědnost: MŠMT

Spolupráce: MPSV, MD

Termín: úkol pro rok 2004

Úkoly pro léta 2005 – 2006

21. Zefektivnit systém výchovy a vzdělávání k BOZP a prevenci nehodovosti v silniční dopravě od základního až po vysoké školství včetně systému celoživotního vzdělávání.

Zodpovědnost: MŠMT

Spolupráce: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy

Termín: úkol pro léta 2005 – 2006

22. Vypracovat náměty akcí k prevenci pracovních a školních úrazů, nemocí z povolání a jiného poškození zdraví z práce a úrazovosti v silničním provozu na základě těchto námětů stanovit termínovaný plán kampaní.

Zodpovědnost: MZ, MŠMT, MPSV

Spolupráce: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy

Termín: úkol na léta 2005 - 2006

Průběžně

23. Podporovat další rozvoj činnosti Národního informačního centra v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (Focal Point), které úzce spolupracuje v této oblasti s Evropskou agenturou pro otázky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Prohloubit informační služby v oblasti BOZP pro veřejnost včetně vydávání informačních materiálů, zejména pro malé a střední podniky a fyzické osoby, včetně prevence nehodovosti.

Zodpovědnost: MPSV

Spolupráce: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy, zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů

Termín: průběžně

24. V Radě vlády pro BOZP každoročně projednat vývoj a stav na úseku pracovních úrazů, školních úrazů, nemocí z povolání a jiných poškození zdraví z práce a navrhnout opatření na úseku prevence, propagace a osvěty.

Zodpovědnost: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy

Termín: průběžně

25. Podporovat rozvoj vědy a výzkumu včetně propagace ve všech oblastech ochrany člověka při práci, zejména v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Zodpovědnost: MPSV, MZ

Spolupráce: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy

Termín: průběžně

Prosazování a vynucování dodržování pravidel

Cílem je zajištění důsledné kontroly uplatňování a dodržování předpisů

Kontrola, prosazování a vynucování povinností v oblasti BOZP je v České republice rozdělena mezi různé orgány státního odborného dozoru a vyplývá z působnosti jednotlivých ministerstev. Nedostatek lze spatřovat v rozdílnosti přístupů jednotlivých orgánů státního odborného dozoru při výkonu dozoru i v oblasti poradenství, což snižuje úspěšnost prosazování a vynucování dodržování právních předpisů v této oblasti.

Průběžně

26. Spolupracovat při prosazování a vynucování dodržování předpisů v oblasti BOZP na všech úrovních.

Zodpovědnost: MPSV, MZ, MŽP, MO, SÚJB,

Spolupráce: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy, zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů

Termín: průběžně

Zahraniční a mezinárodní spolupráce

Cílem je zajištění aktivní účasti zástupců státní správy a odborníků v mezinárodních institucích a programech

Je potřebné podporovat spolupráci a využít osvědčené modely a přístupy k řešení BOZP v ostatních státech na úrovni zaměstnavatelů, sociálních partnerů a státních orgánů, včetně ratifikování těch mezinárodních úmluv, které se týkají oblasti BOZP a dosud nebyly ratifikovány.

Průběžně

27. V oblasti mezinárodní spolupráce zajistit vzájemnou informovanost a předávání informací mezi jednotlivými resorty v oblasti BOZP, včetně včasného zveřejňování těchto informací na webových stránkách.

Zodpovědnost: příslušná ministerstva a orgány veřejné správy, zástupci zaměstnanců a zaměstnavatelů

Termín: průběžně